

ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS

VÄLIPÄÄTÖS

<PäätösNro>

Finlex

Antopäivä

Diaarinumero

<Antopäivä>

02034/20/1204

ASIA	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 267 artiklan mukainen ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle
Valittaja	J.M.
Muut asianosaiset	Apulaistietosuojavaltuutettu Pankki S

Valituksenalainen päätös

Apulaistietosuojavaltuutettu 4.8.2020 Dnro 7681/152/2018

Oikeudenkäynnin kohde ja merkitykselliset tosiseikat

1. Itä-Suomen hallinto-oikeudessa vireillä olevassa asiassa on tullut esille kysymys luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus) 4 artiklan 1 alakohdan ja 15 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.
2. Asiassa on kyse henkilötiedon käsitteen tulkinnasta ja rekisteröidyn oi-

OsoiteMinna Canthin katu 64, PL 1744
70101 KUOPIO**Puhelin**

029 56 42500

Faksi

029 56 42501

Sähköposti ja asiointipalvelu

ita-suomi.hao@oikeus.fi

<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

keudesta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Itä-Suomen hallinto-oikeuden ratkaistavaksi asian saattanut J.M. on työskennellyt Pankki S:ssä toimihenkilönä. J.M. on lisäksi ollut Pankki S:n asiakas. J.M. on kertomansa mukaan saanut vuonna 2014 tietoonsa, että hänen omia asiakastietojaan on tarkasteltu ajalla 1.11.–31.12.2013, kun hän on työskennellyt pankissa. J.M. on epäillyt, etteivät tietojen tarkastelun perusteet ole olleet täysin lainmukaisia. Hän on 29.5.2018 päivätyllä asiakirjalla pyytänyt Pankki S:ää luovuttamaan hänelle tiedot, joista ilmenee hänen asiakastietojaan 1.11.–31.12.2013 käsitellessä henkilöiden henkilöllisyys sekä tieto siitä, missä tarkoituksessa hänen asiakastietojaan on käsitelty. J.M. on sittemmin irtisanottu pankista. J.M. on ilmoittanut tiedonsaantitarpeekseen selvittää muun muassa hänen irtisanomisensa perusteita.

3. Pankki S on rekisterinpitäjänä 30.8.2018 J.M:lle antamassaan vastauksessa kieltäytynyt antamasta tietoa niiden toimihenkilöiden nimistä, jotka ovat käsitelleet hänen asiakastietojaan. Pankin näkemyksen mukaan yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan mukainen omien tietojen tarkastusoikeus ei koske pankin tietojärjestelmän lokitietoja. Pankin mukaan pyydetyt tiedot ovat pankin tietoja käsitelleen toimihenkilön henkilötietoja, ei asiakkaan. J.M:lle antamassaan vastauksessa pankki on mahdollisten väärinkäsitysten poistamiseksi todennut rekisterinpitäjänä antavansa lisäselvitystä lokitietoihin liittyen. Selvityksen mukaan pankin sisäinen tarkastus on selvittänyt vuonna 2014 J.M:n asiakastietojen käsittelyä ajanjaksolla 1.11.–31.12.2013. Sisäisen tarkastuksen perusteella J.M:n tietoja on käsitellyt pyydetyllä ajanjaksolla neljä pankin henkilökuntaan kuuluvaa ja tietojen käsittely on liittynyt pankin toisen asiakkaan käsittelyyn, johon J.M:llä on havaittu asiaa käsiteltäessä olleen liityntä. Toisen asiakkaan tiedoista on käynyt ilmi, että J.M.-nimisellä henkilöllä on ollut häneen velallisasemassa oleva velkasuhde. Koska J.M. on ollut samaan aikaan pankissa kyseisen asiakkaan asiakasvastaava, pankissa on jouduttu selvittämään, onko kyseinen velallinen ollut J.M. ja onko siinä tapauksessa voinut olla mahdollinen epäasiallinen eturistiriitasuhde. Asian selvittäminen on pankin mukaan edellyttänyt myös J.M:n tietojen käsittelyä, ja jokainen hänen tietojaan käsitellyt pankin henkilökuntaan kuuluva on antanut sisäiselle tarkastukselle lausunnon tietojen käsittelyn syistä. Lisäksi pankki on todennut, että se ei epäile J.M:ää vuonna 2013 pankissa tehtyyn tietojen käsittelyyn liittyen mistään väärinkäytöksestä.
4. J.M on saattanut asian kansallisen valvontaviranomaisen eli tietosuojavaltuutetun toimiston käsiteltäväksi ja pyytänyt, että tietosuojavaltuutettu määrää Pankki S:n luovuttamaan pyydetyt tiedot. J.M:n mukaan henkilöllä on oikeus itseään koskeviin asioihin ja tietoihin. Asiakastietojen käsittelyä koskevat tiedot eivät suoranaisesti ole henkilön omia tietoja, mutta niillä on kiinteä yhteys henkilön tietojen asianmukaiseen käsittelyyn ja sen varmentamiseen. Mikäli henkilöllä ei olisi oikeutta saada kyseisiä tietoja, ei rekisteröidyllä olisi J.M:n mukaan tosiasiallisia keinoja riitauttaa sitä, onko häntä koskevia tietoja käsitelty asianmukaisesti.

5. Apulaistietosuojavaltuutettu on päätöksellään 4.8.2020 (dnro 7681/152/2018) hylännyt J.M:n vaatimuksen saada pääsy pyytämiinsä Pankki S:n tietoihin. Apulaistietosuojavaltuutettu ei ole siten antanut rekisterinpitäjänä toimivalle Pankki S:lle yleisen tietosuojasetuksen 58 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua määräystä noudattaa J.M:n pyyntöä, joka on koskenut asetukseen perustuvien rekisteröidyn oikeuksien käyttöä. Päätöksessään apulaistietosuojavaltuutettu on katsonut J.M:n vaatimusten vastaavan tosiasiallisesti pyyntöä saada pääsy käyttäjälokitietoihin. Apulaistietosuojavaltuutettu on päätöksessään viittannut aiempaan ratkaisukäytäntönsä, jonka mukaan käyttäjälokitiedot eivät ole asiakkaita itseään koskevia tietoja vaan niitä työntekijöitä koskevia tietoja, jotka ovat asiakastietoja käsitelleet. Tästä syystä kansallisesti aiemmin voimassa olleen henkilötietolain (523/1999¹) 26 §:n mukaisen tarkastusoikeuden ei ole katsottu ulottuvan käyttäjälokin tietoihin. Lokitietojen tarkastusoikeus on ollut ilman erityislainsäädäntöä näin ollen vain rekisterin henkilötietoja käsitelleillä henkilöillä itsellään. Apulaistietosuojavaltuutettu on edelleen katsonut, että yleistä tietosuojasetusta sovellettaessa lokitietojen on katsottava olevan nimenomaan niitä työntekijöitä koskevia tietoja, jotka ovat asiakastietoja käsitelleet, eivätkä lokitiedot siten ole sellaisia J.M:ää koskevia tietoja, joihin hänellä olisi asetuksen 15 artiklassa säädetty oikeus saada pääsy.
6. J.M. on Itä-Suomen hallinto-oikeudelle toimittamassaan valituksessa vaatinut apulaistietosuojavaltuutetun päätöksen kumoamista. J.M. on katsonut, että hänellä on tietosuojasetuksen nojalla oikeus saada tieto niistä henkilöistä, jotka ovat tarkastelleet hänen tietojaan Pankissa S:ssä sekä heidän asemastaan. Valituksen mukaan tiedot ovat välttämättömiä rekisterinpitäjän tietosuojaloukkauksen osoittamiseksi. Rekisterinpitäjän tulee kyetä osoittamaan, että J.M:n henkilötietoja on käsitelty lainmukaisesti, asianmukaisesti ja läpinäkyvästi. Rekisterinpitäjän antama oma selvitys J.M:N tietojen käsittelystä ei täytä yleisen tietosuojasetuksen velvoitteita.
7. Apulaistietosuojavaltuutettu on hallinto-oikeudessa uudistanut käsityksensä siitä, että pyydetty tiedot ovat nimenomaan niitä työntekijöitä koskevia tietoja, jotka ovat asiakastietoja käsitelleet, eikä rekisteröidyn tarkastusoikeus siten ulotu niihin.
8. Pankki S on ennakkoratkaisupyynnöluonnokseen antamassaan lausmassa katsonut, ettei J.M:n pyytämässä lokitiedoissa ole kyse J.M:n henkilötiedoista, minkä vuoksi yleisen tietosuojasetuksen mukainen tarkastusoikeus ei voi kattaa tällaisia tietoja.

Kansallinen sääntely ja oikeuskäytäntö

Tietosuojalaki (1050/2018)

9. Tietosuojalain 1 §:n mukaan lailla täsmennetään ja täydennetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden

¹ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1999/19990523>

tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), ja sen kansallista soveltamista.

10. Lain 30 §:n mukaan työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelystä, työntekijälle tehtävistä testeistä ja tarkastuksista sekä niitä koskevista vaatimuksista, teknisestä valvonnasta työpaikalla sekä työntekijän sähköpostiviestin hakemisesta ja avaamisesta säädetään yksityisyyden suojasta työelämässä annetussa laissa (759/2004).
11. Lain 34 §:n 1 momentin mukaan rekisteröidyllä ei ole tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettua oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, jos:
  - 1) tiedon antaminen saattaisi vahingoittaa kansallista turvallisuutta, puolustusta tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta taikka haitata rikosten ehkäisemistä tai selvittämistä;
  - 2) tiedon antamisesta saattaisi aiheutua vakavaa vaaraa rekisteröidyn terveydelle tai hoidolle taikka rekisteröidyn tai jonkun muun oikeuksille; tai
  - 3) henkilötietoja käytetään valvonta- ja tarkastustehtävissä ja tiedon antamatta jättäminen on välttämätöntä Suomen tai Euroopan unionin tärkeän taloudellisen tai rahoituksellisen edun turvaamiseksi.
12. Saman pykälän 2 momentin mukaan, jos vain osa rekisteröityä koskevista tiedoista on sellaisia, että ne 1 momentin mukaan jäävät tietosuoja-asetuksen 15 artiklassa tarkoitettuna oikeuden ulkopuolelle, rekisteröidyllä on oikeus saada tietää muut häntä koskevat tiedot.
13. Saman pykälän 3 momentin mukaan rekisteröidylle on ilmoitettava rajoituksen syyt, ellei tämä vaaranna rajoituksen tarkoitusta.
14. Saman pykälän 4 momentin mukaan, jos rekisteröidyllä ei ole oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin, tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tietoa on annettava tietosuojavaikuttetuille rekisteröidyn pyynnöstä.

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä (759/2004)

15. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain 2 luvun 4 §:n 2 momentin (347/2019) mukaan työnantajan on ilmoitettava työntekijälle etukäteen tätä koskevien tietojen hankkimisesta luotettavuuden selvittämistä varten. Jos työnantaja hankkii työntekijän henkilöluottotietoja, työnantajan tulee lisäksi ilmoittaa työntekijälle, mistä rekisteristä luottotiedot hankitaan. Jos työntekijää koskevia tietoja on kerätty muualta kuin työntekijältä itseltään, työnantajan on ilmoitettava työntekijälle saamistaan tiedoista ennen kuin niitä käytetään työntekijää koskevassa päätöksenteossa. Rekisterinpitäjän velvollisuudesta toimittaa rekisteröidylle tietoja sekä rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihin säädetään tietosuoja-asetuksen III luvussa.

Erityislainsäädäntö tiedonsaantioikeudesta käyttäjälokitietoihin

16. Suomessa tiedonsaantioikeudesta käyttäjälokitietoihin on säädetty ennen tietosuoja-asetuksen voimaantuloa ainoastaan erityislainsäädännössä. Näitä erityislakeja ovat laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007)² sekä laki väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista (661/2009)³.

Suomen korkeimman hallinto-oikeuden (KHO) oikeuskäytäntöä

17. Suomessa korkein hallinto-oikeus on antanut ennakkoratkaisuja viranomaistoimintaan liittyen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) eli julkisuuslain soveltamiseen. Ennen tietosuoja-asetuksen voimaantuloa KHO on esimerkiksi 5.4.2014 antamassaan ratkaisussa KHO:2014:69 todennut, etteivät salassa pidettävät lokitiedot koskeneet lokitietoja pyytäneitä henkilöä itseään vaan tietojärjestelmien käyttäjiä. Edelleen KHO kuitenkin totesi, että poliisilaitoksen esittämän perusteella ei ilmennyt, että lokitietojen antaminen olisi vaarantanut poliisin tehtävien suorittamista tai poliisin henkilökuntaan kuuluvien turvallisuutta siten, että tietojen antaminen olisi ollut julkisuuslain 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla vastoin erittäin tärkeää yleistä tai yksityistä etua. Henkilöllä oli asianosaisena oikeus saada poliisilaitokselta nämä lokitiedot.
18. Tietosuoja-asetuksen voimaantulon jälkeen KHO on todennut 11.6.2020 antamassaan ratkaisussa KHO:2020:72, että hallinto-oikeuden olisi tullut käsitellä valitus viranomaisen eli Verohallinnon päätöksestä paitsi viranomaisen asiakirjajulkisuusasiana, myös rekisteröidyn tiedonsaantioikeutta koskevana tietosuoja-asiana soveltaen yleisen tietosuoja-asetuksen säännöksiä. KHO totesi, että hallinto-oikeuden päätös oli kumottava ja asia oli palautettava sille uudelleen käsiteltäväksi myös tietosuoja-asiana. Asia on tätä ennakkoratkaisupyyntöä laadittaessa edelleen vireillä.

Unionin oikeuden merkitykselliset oikeussäännöt

Yleinen tietosuoja-asetus

19. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 60 kohdan mukaan asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn periaatteiden mukaisesti rekisteröidylle on ilmoitettava henkilötietojen käsittelystä ja sen tarkoituksista. Rekisterinpitäjän olisi toimitettava rekisteröidylle lisätiedot, jotka ovat tarpeen asianmukaisen ja läpinäkyvän käsittelyn varmistamiseksi, ottaen huomioon henkilötietojen käsittelyn erityiset olosuhteet ja asiayhteys.
20. Asetuksen johdanto-osan 63 kohdan (Oikaisu EUVL L 74 4.3.2021) mukaan rekisteröidyllä olisi oltava oikeus saada pääsy henkilötietoihin,

² Finlex: <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070159>

³ Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090661>

joita hänestä on kerätty, sekä mahdollisuus käyttää tätä oikeutta vaivat-
tomasti ja kohtuullisin väliajoin, jotta hän voi pysyä perillä käsittelyn
lainmukaisuudesta ja tarkistaa sen. Tähän sisältyy rekisteröidyn oikeus
saada pääsy omiin terveystietoihinsa, kuten potilastietoihin, joihin on
koottu esimerkiksi diagnoosit, tutkimustulokset, hoitavien lääkärien ar-
viot ja muut hoitoa tai muita toimenpiteitä koskevat tiedot. Jokaisella
rekisteröidyllä olisi sen vuoksi oltava oikeus tietää ja saada ilmoitus eri-
tyisesti henkilötietojen käsittelyn tarkoituksista, ja jos mahdollista, kä-
sittelyajasta, henkilötietojen vastaanottajista, käsiteltävien henkilötieto-
jen automaattisen käsittelyn logiikasta sekä kyseisen käsittelyn mahdol-
lisista seurauksista, ainakin jos käsittely perustuu profilointiin. Mikäli
mahdollista, rekisterinpitäjän olisi voitava tarjota etäpääsy suojattuun
järjestelmään, jossa rekisteröity saa suoran pääsyn henkilötietoihinsa.
Tämä oikeus ei saisi vaikuttaa epäedullisesti muiden oikeuksiin ja va-
pauksiin, joita ovat esimerkiksi liikesalaisuudet tai teollis- ja tekijänoikeudet
ja erityisesti ohjelmistoja suojaavat tekijänoikeudet. Näiden seik-
kojen huomioon ottaminen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että rekiste-
röidylle ei anneta minkäänlaista tietoa. Jos rekisterinpitäjä käsittelee
merkittäviä määriä rekisteröityä koskevia tietoja, rekisterinpitäjä olisi
voitava pyytää rekisteröityä täsmentämään riittävällä tavalla ennen tie-
tojen luovuttamista, mitä tietojta tai mitä käsittelytoimia rekisteröidyn
pyyntö koskee.

21. Asetuksen 4 artiklan 1 alakohdan mukaan asetuksessa tarkoitetaan 'henkilötiedoilla' kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä 'rekisteröity', liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.
22. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a ja f alakohdissa sekä 2 kohdassa tode-
taan seuraavaa:
  1. Henkilötietojen suhteen on noudatettava seuraavia vaatimuksia:
    - a) niitä on käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi ("lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys");
    - —
    - f) niitä on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia ("eheys ja luottamuksellisuus").
  2. Rekisterinpitäjä vastaa siitä, ja sen on pystyttävä osoittamaan se, että 1 kohtaa on noudatettu ("osoitusvelvollisuus").
23. Asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaan rekisteröidyllä on oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään,

oikeus tutustua henkilötietoihin sekä saada seuraavat tiedot: (Oikaisu EUVL L 74 4.3.2021)

- a) käsittelyn tarkoitukset;
- b) kyseessä olevat henkilötietoryhmät;
- c) vastaanottajat tai vastaanottajaryhmät, erityisesti kolmansissa maissa olevat vastaanottajat tai kansainväliset järjestöt, joille henkilötietoja on luovutettu tai on tarkoitus luovuttaa.

24. Asetuksen 24 artiklan (oikaistu EUVL L 74, 4.3.2021) 1 kohdan mukaan ottaen huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat, todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit rekisterinpitäjän on toteutettava tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan tätä asetusta. Näitä toimenpiteitä on tarkistettava ja päivitettävä tarvittaessa.

25. Asetuksen 88 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelystä työsuhteen yhteydessä seuraavaa:

1. Jäsenvaltiot voivat antaa lakisääteisesti tai työehtosopimuksilla yksityiskohtaisempia sääntöjä työntekijöiden henkilötietojen käsittelystä työsuhteen yhteydessä oikeuksien ja vapauksien suojan varmistamiseksi, erityisesti palvelukseenottamista tai työsuhteen täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien lakisääteisten tai työehtosopimukseen perustuvien velvollisuuksien suorittaminen, työn johto, suunnittelu ja organisointi, yhdenvertaisuus ja monimuotoisuus työpaikalla, työterveys ja -turvallisuus, työnantajan tai asiakkaan omaisuuden suoja, sekä työntekoon liittyvien oikeuksien ja etuuksien yksilöllistä tai kollektiivista käyttöä sekä työsuhteen päättämistä varten.

2. Näihin sääntöihin on sisällytettävä asianmukaisia ja erityisiä toimenpiteitä rekisteröidyn ihmisarvon, oikeutettujen etujen ja perusoikeuksien suojaamiseksi siten, että erityistä huomiota kiinnitetään tietojenkäsittelyn läpinäkyvyyteen, henkilötietojen siirtoihin saman konsernin tai yrittäjäryhmän, joka harjoittaa yhteistä taloudellista toimintaa, sisällä ja työpaikalla käytössä oleviin valvontajärjestelmiin.

Unionin tuomioistuimen merkityksellistä oikeuskäytäntöä

26. Itä-Suomen hallinto-oikeudella ei ole tiedossa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, jossa olisi tulkittu yleistä tietosuojaa-asetusta vastaavassa tilanteessa. Koska yleisellä tietosuojaa-asetuksella ei ole kavennettu henkilötietojen käsittelyä, hallinto-oikeus on tutkinut unionin tuomioistuimen yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (tietosuoja-direktiivi) annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 95/26/EY koskevaa oikeuskäytäntöä.

27. Unionin tuomioistuin on tulkinnut tietosuoja-direktiivin 12 artiklan mukaan tiedonsaantioikeutta asiassa C-553/07, *College van burgemeester*

en wethouders van Rotterdam v. E.E. Rijkeboer (EU:C:2009:293), antamassaan tuomiossa. Asiassa oli kysymys siitä, että henkilölle oli kieltäytytty antamasta tietoja hänen tiedonsaantipyynnössään edeltäneiden kahden vuoden aikana tehdyistä hänen henkilötietojensa luovutuksista sivullisille. Tuomioistuimien lausui, että direktiivillä mahdollistettavan tiedonsaantioikeuden ulottuvuuden arvioimiseksi on aluksi määriteltävä ne tiedot, joita tiedonsaantioikeus koskee, ja tulkittava sitten direktiivin 12 artiklan a alakohdan tarkoitusta direktiivin tavoitteiden valossa (tuomion kohta 40). Tuomioistuimen käsittelemässä asiassa esiin on noussut kaksi tietoryhmää. Ensimmäinen on käsittänyt kunnan hallussa olevat henkilöä koskevat tiedot, kuten hänen nimensä ja osoitteensa, jotka käsiteltävänä olevassa tapauksessa ovat muodostaneet perustiedot. Tuomioistuimien totesi, että nämä tiedot ovat direktiivin 2 artiklan a alakohdassa tarkoitettuja ”henkilötietoja”, koska kyse on tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä koskevista tiedoista. Toinen ryhmä on liittynyt tietoihin niistä vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä, joille näitä perustietoja on luovutettu, sekä luovutettujen perustietojen sisältöön, ja se koskee siten perustietojen käsittelyä (tuomion kohdat 41–43).

28. Tuomioistuimen mukaan oikeus yksityisyyden kunnioittamiseen edellyttää, että rekisteröity voi varmistua hänen henkilötietojensa käsittelyn paikkansapitävyydestä ja laillisuudesta, eli erityisesti siitä, että häntä koskevat perustiedot ovat paikkansapitäviä ja että ne on annettu sallituille vastaanottajille. Kuten direktiivin johdanto-osan 41 perustelukappaleessa on mainittu, rekisteröidyillä on oltava oikeus tutustua itseään koskeviin käsiteltäviin tietoihin voidakseen suorittaa tarpeelliset tarkastukset. Tuomioistuimien lausui, että tältä osin direktiivin 12 artiklan a alakohdassa säädetään perustietoja sekä niitä vastaanottajia tai vastaanottajaryhmiä, joille tiedon luovutetaan, koskevasta tiedonsaantioikeudesta. Tuomioistuimen mukaan tämä tiedonsaantioikeus on välttämätön, jotta rekisteröity voi käyttää direktiivin 12 artiklan b ja c alakohdassa tarkoitettuja oikeuksiaan, eli saada tietoja käsittelevä oikaisemaan, poistamaan tai suojaamaan hänen tietonsa siinä tapauksessa, että hänen tietojensa käsittely ei ole direktiivin mukaista (b alakohda), tai ilmoittamaan sivullisille, joille tietoja on luovutettu, näistä oikaisuksista, poistamisista tai suojaamisista, paitsi jos tämä osoittautuu mahdottomaksi tai vaatii kohtuutonta vaivaa (c alakohda). (Tuomion kohdat 49–51)
29. Tuomioistuimien on todennut tietosuojadirektiivin soveltamisalan olevan erittäin laaja ja direktiivissä tarkoitettujen henkilötietojen olevan erilaisia. (Tuomion kohta 59)
30. Unionin tuomioistuimien on tulkinnut tietosuojadirektiivin 2 artiklan a alakohdan mukaista henkilötietojen käsitettä asiassa C-434/16, Peter Nowak v. Data Protection Commissioner (EU:C:2017:994), antamassaan tuomiossa. Asiassa oli kysymys siitä, että kansallinen valvontaviranomainen oli evännyt henkilöltä oikeuden tutustua korjattuun koevastauspaperiinsa sillä perustella, että siihen sisältyvät tiedot eivät olleet henkilötietoja. Unionin tuomioistuimien lausui tuomiossaan, että ilmaisun ”kaikenlaiset tiedot” käyttäminen tietosuojadirektiivin 2 artiklan a alakohdaan sisältyvän henkilötietojen määritelmän yhteydessä heijastaa unionin lainsäätäjän pyrkimystä antaa laaja merkitys tälle käsitteelle,

jota ei ole rajattu arkaluonteisiin tai yksityisiin tietoihin, vaan joka voi kattaa kaikenlaiset tiedot, sekä objektiiviset että subjektiiviset tiedot, jotka ilmaistaan mielipiteen tai arvion muodossa, edellyttäen, että ne ”koskevat” kyseessä olevaa henkilöä. Viimeksi mainittu edellytys täyttyy, kun tieto liittyy tiettyyn henkilöön sisältönsä, tarkoituksensa tai vaikutuksensa vuoksi. (Tuomion kohdat 34–35)

31. Tuomioistuimen mukaan toteamusta, jonka mukaan tarkastajan tekemät osallistujan laatimia vastauksia koskevat merkinnät ovat tietoja, jotka sisältönsä, tarkoituksensa ja vaikutuksensa vuoksi liittyvät kyseiseen osallistujaan, ei horjuta se, että nämä merkinnät muodostavat myös tarkastajaa koskevia tietoja. (Tuomion kohta 44)
32. Lisäksi tuomioistuin lausui, että mikäli ammatilliseen kokeeseen osallistujan laatimien kirjallisten vastausten ja mahdollisten tarkastajan siihen liittyvien merkintöjen luokittelua ”henkilötiedoiksi” ei hyväksyttäisi, seuraisi siitä, että nämä tiedot suljettaisiin kokonaan pois niiden periaatteiden ja takeiden piiristä, joita henkilötietojen suojan alalla on noudatettava, ja erityisesti tällaisten tietojen laatua ja tietojenkäsittelyn laillisuutta koskevien periaatteiden, jotka vahvistetaan direktiivin 95/46 6 ja 7 artiklassa, rekisteröidyn tiedonsaantia, oikaisua ja vastustusta koskevien oikeuksien, joista säädetään direktiivin 12 ja 14 artiklassa, sekä valvontaviranomaisen direktiivin 28 artiklan nojalla harjoittaman valvonnan piiristä. (Tuomion kohta 49)
33. Unionin tuomioistuin katsoi tuomiossaan, että tietosuojadirektiivin 2 artiklan a alakohdassa on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevien kaltaisissa olosuhteissa ammatilliseen kokeeseen osallistujan laatimat kirjalliset vastaukset ja mahdolliset tarkastajan tekemät niitä koskevat merkinnät ovat kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja henkilötietoja.

Ennakkoratkaisupyyntöjen tarve

34. Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoo asiassa olevan kyse yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 1 alakohdassa määritellyn henkilötietojen käsitteen tulkinnasta sekä rekisteröidylle asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa säädetystä oikeudesta tutustua rekisterinpitäjän rekisteröidystä keräämiin henkilötietoihin.
35. Yleisellä tietosuojasetuksella turvattu yksityisyyden kunnioittaminen edellyttää, että henkilötietoja käsitellään tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyllä tavalla lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi, sekä saman kohdan f alakohdan mukaisesti niin, että varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus muun muassa suojaamalla ne luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä. Edelleen saman artiklan 2 kohdan mukaan rekisterinpitäjä vastaa siitä, ja sen on pystyttävä osoittamaan se, että 1 kohtaa on noudatettu (”osoitusvelvollisuus”). Pystyäkseen täyttämään osoitusvelvollisuutensa rekisterinpitäjän on toteutettava tietosuojasetuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaisesti tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla voidaan varmistaa ja osoittaa, että käsittelyssä noudatetaan tietosuojasetusta. Näistä syistä rekisterinpitäjät keräävät lokitie-

toja rekisteröityjen henkilötietoja käsitteistä henkilöistä sekä henkilötietojen käsittelyyn.

36. Rekisteröidyllä on 15 artiklan mukaan oikeus saada rekisterinpitäjältä vahvistus siitä, että häntä koskevia henkilötietoja käsitellään tai että niitä ei käsitellä, ja jos näitä henkilötietoja käsitellään, oikeus saada pääsy henkilötietoihin sekä tiedot käsittelyn tarkoituksesta, kyseessä olevista henkilöryhmistä ja vastaanottajista tai vastaanottajaryhmistä. Kyseisen artiklan perusteella jää kuitenkin epäselväksi, onko rekisterinpitäjän asetuksen 24 artiklan 1 kohdan mukaisen velvollisuutensa nojalla keräämiä tietoja, joista ilmenee rekisteröityneen henkilötietoja käsitelleiden henkilöiden henkilöllisyys sekä henkilötietojen käsittelyn ajankohdat, pidettävä 15 artiklan 1 kohdan mukaisina tietoina, joihin rekisteröidyllä on oikeus päästä vai ainoastaan henkilötietoja käsitelleiden henkilöiden henkilötietoina, joihin rekisteröidyllä ei ole oikeutta tutustua.
37. Yleisen tietosuoja-asetuksen johdanto-osan 9 kohdassa on todettu, että tietosuojadirektiivin 95/46/EY tavoitteet ja periaatteet ovat edelleen päteviä, mutta sen avulla ei ole pystytty estämään tietosuojan täytäntöönpanon hajanaisuutta eri puolilla unionia, oikeudellista epävarmuutta tai laajalle levinnyttä näkemystä, jonka mukaan erityisesti verkkoympäristössä toimimiseen liittyy luonnollisten henkilöiden suojelun kannalta huomattavia riskejä. Edelleen johdanto-osan 10 kohdassa on todettu, että luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien suojelua henkilötietojen käsittelyssä koskevien sääntöjen johdonmukainen ja yhtenäinen soveltaminen olisi varmistettava kaikkialla unionissa.
38. Asiassa nousee esiin kysymys J.M:n tosiasiallisesta mahdollisuudesta varmistua henkilötietojensa käsittelyn laillisuudesta. Käyttäjälokitiedot ja niiden kerääminen kertovat myös käsittelyn kohteena olevan henkilötietojen tarkastelusta (sisältö-tekijä) ja niiden käyttö voi todennäköisesti vaikuttaa hänen yksityisyyden suojan mukaisiin oikeuksiinsa (vaikutus-tekijä). Rekisteröidyn henkilötietojen tarkastusoikeus on keskeinen osa yleisen tietosuoja-asetuksen rekisteröidylle takaamia oikeuksia ja tämän oikeuden käyttäminen usein edeltää muiden tietosuoja-asetuksen mukaisten oikeuksien käyttämistä, kuten luvussa VIII säädettyjä tietosuojujakeinoja. Tällöin esimerkiksi tietosuoja-asetuksen 77 artiklassa jokaiselle rekisteröidylle säädetty oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle ei voi pelkästään olla riittävä keino taata kaikkia rekisteröidyn edellä mainittuja oikeuksia yhtenäisesti Euroopan unionissa. Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu on tarpeen, koska yleisen tietosuoja-asetuksen perusteella ei ole selvää, onko rekisteröidyllä oikeus saada pääsy ainoastaan omiin varsinaisiin asiakastietoihin ja niihin mahdollisesti tehtyihin merkintöihin vai myös tietoihin siitä, ketkä, milloin ja missä tarkoituksessa ovat hänen asiakastietojaan käsitelleet. Asiassa tulee arvioitavaksi tietoja käsitelleen asema suhteessa tarkastusoikeuttaan käyttävän rekisteröidyn asemaan. Mikäli rekisteröidyn oikeus tutustua rekisterinpitäjän keräämiin erilaisiin tietoihin eroaa eri jäsenvaltiossa, saattaa se rekisteröidyt asuinpaikkansa ja kansalaisuutensa perusteella eriarvoiseen asemaan.

39. Myös kansallisen valvontaviranomaisen eli tietosuojavaltuutetun toimiston apulaistietosuojavaltuutettu on pitänyt kannatettavana ennakkoratkaisupyyntöä Euroopan unionin tuomioistuimelta tässä asiassa.

Ennakkoratkaisukysymykset

40. Itä-Suomen hallinto-oikeus on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
1. Onko yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaista rekisteröidyn oikeutta päästä tietoihin tulkittava asetuksen 4 artiklan 1 alakohdan mukaisen henkilötietojen kanssa yhdessä siten, että rekisterinpitäjän keräämiä tietoja, joista ilmenee, ketkä rekisteröidyn henkilötietoja ovat käsitelleet, milloin ja missä tarkoituksessa, eivät ole sellaisia tietoja, joihin rekisteröidyllä olisi oikeus saada pääsy, erityisesti siksi, että kyseessä on rekisterinpitäjän työntekijöitä koskevat tiedot?
  2. Mikäli vastaus kysymykseen 1 on kyllä eikä rekisteröidyllä ole yleisen tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan nojalla oikeutta tutustua kysymyksessä mainittuihin tietoihin, koska niiden ei ole katsottava olevan yleisen tietosuoja-asetuksen 4 artiklan 1 alakohdan mukaisia rekisteröidyn henkilötietoja, tulee asiassa vielä kysymykseen tiedot, jotka rekisteröidyllä on oikeus saada 15 artiklan 1 kohdan alakohtien nojalla:
    - a. Miten 15 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaista käsittelyn tarkoitusta on rekisteröidyn tarkastusoikeuden laajuuden kannalta tulkittava eli voiko käsittelyn tarkoitus perustaa tarkastusoikeuden rekisterinpitäjän keräämiin käyttäjälokitietoihin, kuten rekisteröidyn henkilötietoja käsitelleiden henkilötietoihin, milloin henkilötietoja on käsitelty sekä missä tarkoituksessa?
    - b. Voidaanko pankissa J.M:n asiakastietoja käsitelleet henkilöt tässä yhteydessä tietyin kriteerein määritellä tietosuoja-asetuksen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisiksi henkilötietojen vastaanottajiksi, joista rekisteröidyllä olisi oikeus saada tieto?
  3. Onko asiassa merkitystä sillä, että kysymyksessä on säänneltyä tehtävää hoitava pankki, tai sillä että J.M:n on samaan aikaan sekä työskennellyt että ollut pankin asiakkaana?
  4. Onko edellä esitettyjen kysymysten arvioinnissa merkitystä sillä, että J.M:n tietoja on käsitelty ennen yleisen tietosuoja-asetuksen voimaantuloa?
41. Saatuaan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisun yllä oleviin kysymyksiin hallinto-oikeus antaa lopullisen päätöksen asiassa.

Muutoksenhaku

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 108 §:n mukaan tähän päätökseen ei erikseen saa hakea muutosta valittamalla.

Päätöksen ovat tehneet hallinto-oikeuden jäsenet ylituomari Petri Saukko sekä hallinto-oikeustuomarit Timo Tervonen ja Olli Rautsi.

Esittelevä jäsen

Olli Rautsi